

PROGRAMBESKRIVELSE FOR GRORUDDALSSATSINGEN

2017 – 2026

Oslo kommune

DEPARTEMENTENE

Goruddalssatsingen

Forord

Staten og Oslo kommune inngikk 31.8.2015 en intensjonsavtale om å fortsette samarbeidet om en områdesatsing i Groruddalen for ti nye år fra 2017. Groruddalsatsingen har allerede pågått siden 2007 og resultert i en lang rekke tiltak. Innsatsen har vært bredt anlagt og rettet seg mot ulike felt som parker, turveier, kulturminner, foreningsliv, barnehage, skole og folkehelse.

Sluttevalueringen av Groruddalsatsingen viser til gode resultater på mange områder. Mange lokalområder har fått styrket kvaliteter som gjør at folk trives i sine nærmiljøer. Stat og kommune har gjennom dette arbeidet også lært mye både om hvordan man kan gjennomføre helhetlige lokale innsatser og hvordan man kan samarbeide på tvers av sektorer og fagområder for å få til dette.

Groruddalsatsingen har gitt gode resultater så langt, med det er fortsatt lokalområder i Groruddalen som står overfor store og komplekse utfordringer. Det er fortsatt behov for å utvikle tjenester og nærmiljøer slik at flere inkluderes og deltar i arbeidsliv og lokalsamfunn. For å sikre en positiv utvikling i slike områder og skape muligheter for de som bor der, kreves det en helhetlig koordinert bruk av både statlige og kommunale virkemidler. En ny Groruddalsatsing gir mulighet for å identifisere og utvikle ny kunnskap om slike utfordringer og skape arenaer hvor aktører på tvers av sektorer og fagområder kan samarbeide om å utvikle gode løsninger.

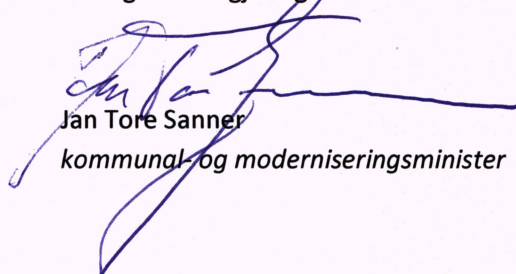
Programbeskrivelsen er en oppfølging av intensjonsavtalen og konkretiserer hoveddrammene for innhold i satsingen ved å angi mål og strategier, organisering, finansiering og plan for evaluering. Programbeskrivelsen er utarbeidet av partene i samarbeid. Fra statlig side har åtte departementer med underliggende etater deltatt. Kommunen har vært representert med syv byrådsavdelinger, etater og de fire bydelene i Groruddalen.

I tillegg til å bygge opp under en positiv utvikling i Groruddalen og skape muligheter for menneskene som bor der, har partene store forventninger til at samarbeidet vil generere ny kunnskap om både tjenesteproduksjon og lokalsamfunnsutvikling. Erfaringer med gode og innovative arbeidsformer kan deles og gi viktig kunnskap som kommuner over hele landet vil gjøre seg nytte av.

Vi ser fram til ti nye år med godt samarbeid om områderettet innsats i Groruddalen.

Oslo, 12.8.2016

På vegne av regjeringen

Jan Tore Sanner
kommunal- og moderniseringsminister

På vegne av byrådet

Raymond Johansen
byrådsleder

Innhold

Forord	2
Innhold	3
1 Innledning	4
Byvekst, utvikling og utenforskap	4
En innsats for et inkluderende samfunn	5
2 Mål	6
Målstruktur	6
Kommentarer til målstruktur	6
3 Organisering	7
Hva skal organiseringen løse?	7
Anbefalinger fra evalueringer	8
Organisasjonsmodell	9
4 Finansiering	14
Økonomiske rammer	14
Samordning av forvaltningsrutiner	14
5 Delprogram oppvekst og utdanning	15
Mål	15
Utfordringsbilde	15
Føringer og prioriterte innsatsområder	17
6 Delprogram sysselsetting	18
Mål	18
Utfordringsbilde	18
Føringer for delprogram sysselsetting	20
7 Delprogram nærmiljø	21
Mål	21
Utfordringsbilde	21
Føringer og prioriterte innsatsområder	22
8 Evaluering	25
Plan for evaluering	25
Tilrettelegging for senere evalueringer	25
Følgeevalueringer	25
Resultat- og effektevalueringer	25

1 Innledning

Byvekst, utvikling og utenforskap

Oslo er blant de raskest voksende byene i Europa, og kan passere 850 000 innbyggere i 2030. Byen har de siste årene vokst med mer enn 10 000 innbyggere årlig. Samtidig har det vært en vekst i antall arbeidsplasser og næringsvirksomheter. Store byutviklingsprosjekter fører til omfattende endringer i byens landskap, gjennom utbygging av nye boligområder og transformasjon. Denne utviklingen skaper muligheter for å legge til rette for bedre bokvalitet, lavere klimautslipp og nye arbeidsplasser.

Det er imidlertid både befolkningsgrupper og lokalområder som ikke får ta del i denne positive utviklingen. Enkelte lokalområder i byen står overfor komplekse utfordringer som et resultat av den utviklingen byen har gått gjennom de siste 50 årene. Utbygging av infrastruktur, næringsutvikling, økning i biltrafikk, endrede handlevaner m.m. har bidratt til at enkelte boligområder har fått en gradvis forverring av kvalitetene i sitt nærmiljø. Prisforskjeller i boligmarkedet fører til en konsentrasjon av lavinntektshushold i de mest utsatte lokalområdene.

Høy andel lavinntektshushold i et område gir ofte tilsvarende utslag på annen levekårsstatistikk, knyttet til forhold som arbeidsledighet, bruk av ulike trygdeordninger, utdanningsnivå og helsetilstand. Slike forhold er ofte forbundet, ved at negative utslag på én variabel henger sammen med utslag på en annen.

Områder i Oslo med levekårsutfordringer kjennetegnes også av en relativt høy andel beboere med innvandrerbakgrunn. Innvandrerbefolkningen i Oslo er større enn den totale befolkningen i Trondheim. Det er store forskjeller mellom ulike områder innad i byen når det gjelder innvandrerandel. I de mest utsatte lokalområdene har over 65 prosent av beboerne innvandrerbakgrunn. Denne konsentrasjonen henger sammen med at innvandrerbefolkningen i gjennomsnitt har lavere inntekt og kommer dårligere ut på en rekke levekårsområder enn den øvrige befolkningen.

Levekårsutfordringene man finner i enkelte lokalområder kan forstås som utslag av ulike former for utenforskap. Utenforskap handler om individets manglende tilknytning til samfunnet. Økonomisk utenforskap handler om det å stå utenfor arbeidslivet og en manglende evne til å forsørge seg selv, med de konsekvenser det har både for den enkelte, for familien og for samfunnet. Utenforskap kan også betegne den enkeltes følelse av å stå utenfor samfunnet, som kan gi utslag i manglende deltakelse på ulike sosiale arenaer, manglende identifikasjon med kulturelle og sosiale verdier og normer og manglende politisk deltakelse. I utsatte lokalområder kan det også være relevant å snakke om geografisk utenforskap, forstått som opplevelsen av å bo i områder der man føler seg glemt av storsamfunnet og der man mangler mange av de nærmiljøkvalitetene som gjør at et område oppleves som trygt og godt.

Hvis stadig flere i en befolkning faller utenfor på ulike måter, kan det over tid danne grobunn for sosial spenning og miljøer på siden av samfunnet for øvrig. Veien blir kortere til kriminalitet og ytterliggående handlinger. I byer som Stockholm, Malmø, København, London og Paris har man sett hvordan økende grad av utenforskap har bidratt til omfattende opptøyer og sosial uro. Slike utslag av utenforskap finner man særlig i de minst attraktive områdene i en storby, preget av en konsentrasjon av lavinntektsgrupper, høy andel beboere med innvandrerbakgrunn, høy arbeidsledighet, opphoping av levekårsutfordringer og der få ser muligheter til å kunne forbedre sin livssituasjon.

En innsats for et inkluderende samfunn

Oslo har ikke møtt de samme utfordringene i sine forsteder som man har sett i andre nordiske storbyer. Forklaringene på dette handler blant annet om forskjeller mellom landene både når det gjelder boligpolitikk, sysselsetting, utdanningssystem, generelt velferdsnivå og innvandringspolitikk. Det er likevel ikke gitt at man i fremtiden ikke kan bli stilt overfor slike utfordringer også i Norge og i Oslo. Det kan av den grunn være nødvendig å jobbe forebyggende for å motvirke den type prosesser som har kunnet utvikle seg i våre naboland.

Videreføringen av Groruddalssatsingen i ti nye år fra 2017 vil handle om å sikre at beboere i utsatte områder har gode forutsetninger for å lykkes i utdanning og arbeidsliv, og at de kan delta aktivt i lokalsamfunn og storsamfunn. Innsatsen skal på denne måten bidra at Oslo fortsatt kan være en inkluderende storby, der alle byens forsteder fremstår som gode og trygge steder å bo og vokse opp.

En viktig erfaring fra Groruddalssatsingens ti første år (2007-2016) er at en områdesatsing som dette gir nye erfaringer og kunnskaper som har stor relevans og nytte både for stat og kommune. En områdesatsing krever en enhetlig koordinert bruk av både statlige og kommunale virkemidler innenfor ulike sektorer. Ekstraordinære midler gir rom for utprøving av nye virkemidler og arbeidsformer, som er vanskeligere å få til over ordinære budsjetter. Videreføringen av Groruddalssatsingen vil derfor innrettes for å utnytte dette utviklings- og læringspotensialet best mulig.

Befolkningssammensetningen har de siste tiårene endret seg både i Norge og i Oslo, der en stadig større andel har bakgrunn fra andre land. Dette innebærer at offentlige tjenester skal tilpasses en befolkning som representerer et større mangfold av bakgrunner, behov og forutsetninger. I Groruddalen finnes de beste forutsetninger for å gjennomføre et utviklingsarbeid der hensikten er å sikre at offentlige tjenester er i stand til å møte behov og utfordringer i et mangfoldig samfunn. Erfaringene fra dette arbeidet vil ha stor nytteverdi både lokalt og nasjonalt.

For å sikre at satsingen kan gi langsiktige virkninger vil det være viktig at innsatsene rettes mot *områdene*, og ikke bare mot den befolkningen som bor her i dag. Groruddalssatsingen skal sikre at lokalområdene i Groruddalen kan tilby tjenester og nærmiljøkvaliteter som bidrar til å skape gode og inkluderende lokalsamfunn, uavhengig av hvem som flytter inn og ut av områdene over tid.

2 Mål

Målstruktur

Hovedmål for Groruddalssatsingen

Programmet skal bidra til varige forbedringer av tjenester og nærmiljøkvaliteter i områder i Groruddalen der behovene er størst, slik at flere beboere i disse områdene blir økonomisk selvstendige og aktivt deltagende i lokalsamfunn og storsamfunn.

Mål for delprogram nærmiljø

Nærmiljøkvaliteter i lokalområder i Groruddalen skal styrkes og innsatsen skal bidra til inkluderende lokalsamfunn der flere er aktivt deltagende.

Mål for delprogram oppvekst og utdanning

Flere skal sikres gode oppvekstsvilkår og flere skal fullføre og bestå videregående opplæring gjennom forbedring av tjenester på oppvekst- og utdanningsfeltet i Groruddalen.

Mål for delprogram sysselsetting

Flere skal komme ut i ordinært arbeid og flere skal få varig tilknytning til arbeidslivet gjennom utvikling av tjenestene innen sysselsettings- og kvalifiseringsfeltet i Groruddalen.

Kommentarer til målstruktur

Hovedhensikten med målene er å angi en retning for det arbeidet som skal gjøres gjennom den tiårige satsingen. Deler av målene kan derfor likne mer på visjoner.

Målene sier noe både om hva som er ønskede samfunnseffekter og hvordan man skal jobbe for å oppnå disse. En grunn til at målene også rommer prosessmål er at mange av samfunnsmålene deles med mye av den ordinære virksomheten stat og kommune driver på de aktuelle fagområdene. De økonomiske rammene for satsingen er imidlertid svært begrensede sammenlignet med midler som kanaliseres over ordinære budsjetter. Gjennom satsingen skal man ikke forsøke å nå målene ved å gjøre mer av det samme som gjøres gjennom ordinær virksomhet. En viktig erfaring fra Groruddalssatsingens ti første år er at en tidsavgrenset satsing gir muligheter for å kunne jobbe på måter det ikke er rom for innenfor ordinær drift. Ekstraordinære midler gir mulighet for utprøving og utvikling av nye måter å jobbe på, der det gis rom for å prøve og feile. Det at man skal forsøke å nå målene gjennom å utvikle virkemidler, metoder og samarbeidsformer legges derfor inn som et premiss for arbeidet gjennom målformuleringene.

Når målene er formulert på et slikt overordnet nivå kan det gå på bekostning av hvor målbare de er. Det må derfor jobbes videre med å operasjonalisere målene for å legge til rette for vurdering av måloppnåelse utover i perioden. Det bør også vurderes på et senere tidspunkt om målene for hvert delprogram skal suppleres med delmål. Det er ikke utviklet delmål forut for oppstart av satsingen for å sikre et stort handlingsrom innenfor de rammene målene trekker opp. Etter hvert som det utvikles strategier og tiltak innenfor de tre delprogrammene må det utvikles resultatmål og indikatorer som gjør det mulig å evaluere innsatsen.

3 Organisering

Hva skal organiseringen løse?

Kompleksitet

Groruddalssatsingen rommer en kompleksitet som legger viktige premisser for organiseringen av programmet. Problemstillingene som adresseres er komplekse ved at de løfter frem temaer og utfordringer som ikke én sektor eller én aktør kan håndtere alene. Dette medfører at satsingen har et komplekst aktørbilde der en rekke aktører på tvers av både sektorer og administrative nivåer vil måtte ha ulike roller og oppgaver i forbindelse med gjennomføringen av satsingen.

Organiseringen av satsingen må derfor sikre en hensiktsmessig og relevant involvering av aktuelle aktører, der ulike roller og ansvarsoppgaver er entydig definert. Samtidig skal organiseringen være enkel og effektiv.

Styring

Organiseringen av satsingen må legge til rette for effektiv styring på tvers av de vertikale nivåene i satsingen, fra politisk ledelse på statlig og kommunal side og ned til de enkelte prosjektansvarlige bydeler og etater. Disse styringslinjene må samtidig tilpasses styringssystemene som ligger i den ordinære linjestrukturen på statlig og kommunal side.

Et bredt anlagt program som Groruddalssatsingen, der både tverrsektorielt samarbeid og utviklingsarbeid er viktige komponenter, krever et større rom for fleksibilitet og utprøving enn det som er vanlig gjennom den ordinære sektorstyringen.

Utvikling

En viktig ambisjon for Groruddalssatsingen er at programmet skal bidra til å utvikle nye metoder, virkemidler og samarbeidsformer innenfor satsingens innsatsområder. Dette innebærer blant annet at organiseringen må gi et reelt handlingsrom for det nivået som får ansvar for å utvikle og gjennomføre tiltak og prosjekter. Dette nivået styres ut fra gitte mål og rammer, samtidig som det gis en stor frihet til å utvikle og prøve ut nye løsninger.

For å legge til rette for denne typen utviklingsarbeid bør organiseringen også bidra til å skape arenaer der ulike aktører møtes for å samhandle. Det å skape gode rammer rundt et tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid som skal pågå over ti år vil ha stor betydning for satsingens muligheter til å utløse det potensialet for utvikling og innovasjon som ligger i programmet.

Samordning

Den viktigste utfordringen for organiseringen av Groruddalssatsingen handler om å sikre en hensiktsmessig samordning av et bredt spekter av involverte aktører. Samordning av forvaltningen er en generell utfordring for både stat og kommune.

Difi har i rapport 2014:6 *Mot alle odds? Veier til samordning i norsk forvaltning* beskrevet hvordan forvaltningen møter nye samordningsbehov som følge av at de politiske og administrative systemene står overfor stadig mer sammensatte og komplekse utfordringer. Politikkområder følger ikke etablerte administrative inndelinger, men er tverrsektorielle og krever innsats fra flere sektormyndigheter og nivåer for at sentrale politiske mål skal nås. Denne typen komplekse utfordringer er i rapporten gitt betegnelsen *gjenstridige problemer* (ofte også kalt *wicked problems* eller *samfunnsfloker*).

Sentrale kjennetegn ved gjenstridige problemer er at de involverer flere sektorer og at det er vanskelig å dele opp problemene i avgrensede ansvarsområder. De respektive sektorene har ulik problemforståelse blant annet på grunn av ulike typer virkemidler, og årsaksforholdene er uklare og til dels ukjente.

Noen hovedkonklusjoner i rapporten er:

- Systemer og virksomhetskulturer er sektororienterte. Det stilles få krav om å søke tverrsektorielle løsninger, og systemene gir også liten motivasjon for dette.
- Mål- og resultatstyring er tilpasset sektorstyringen, og disponerer i liten grad for tverrsektoriell oppgaveløsning.
- Finansiering av tverrsektorielle oppgaver er svak.
- Tverrsektorielle nettverk er av stor betydning for å skape brede kontaktflater og godt samarbeidsklima.
- Sektormodellen med etablert mål- og resultatstyring er ikke tilpasset komplekse utfordringer og gjenstridige problemer.

Difis rapport peker på behovet for å utvikle tverrsektoriell organisering slik at godt organisert prosjekt- og nettverksarbeid kan bidra til å utfylle sektorstyringen.

Sluttevalueringen av Groruddalssatsingen påpeker at satsingen er et forsøk på å adressere denne typen gjenstridige problemer som beskrives i Difis rapport. Satsingen gir en mulighet for å identifisere og utvikle ny kunnskap om slike problemer og den skaper arenaer hvor aktører på tvers av sektorer og fagområder kan samarbeide om å utvikle felles problemforståelser og gode løsninger.

Groruddalssatsingen vil dermed kunne gi både statlige og kommunale aktører viktige erfaringer knyttet til tverrsektorielt samarbeid og håndtering av gjenstridige problemer. Slike hensyn legger viktige premisser for organiseringen av Groruddalssatsingen.

Anbefalinger fra evalueringer

Vista Analyses vurdering av statlig-kommunalt samarbeid i tre områdesatsinger

Vista Analyse har i sin rapport 2015/18 *En komparativ vurdering av statlig-kommunalt samarbeid i tre områdesatsinger* vurdert alternative måter å organisere en områdeinnsats på, med særlig blick på rollefordelingen mellom stat og kommune. Forskerne konkluderte i rapporten blant annet med at statlige og kommunale virksomheter forut for oppstart av en områdesatsing bør sørge for:

- Definerede og felles mål, som er politisk forankret.
- En avklaring av hvilke virksomheter som bør involveres og hvilke roller de skal ha.
- En enkel organisasjonsmodell som muliggjør effektiv styring og koordinering underveis.
- At statens midler defineres som nye friske midler og at de samles i én ordning, med ett søknads- og rapporteringssystem.

Agenda Kaupangs sluttevaluering av Groruddalssatsingen

Agenda Kaupang har i samarbeid med Proba Samfunnsanalyse og Civitas gjennomført en sluttevaluering av Groruddalssatsingen. Oppdraget gikk ut på å vurdere måloppnåelse, organisering og hvilke eventuelle andre virkninger satsingen har hatt.

Evalueringen konkluderer med at det innledningsvis var riktig å etablere en omfattende organisasjonsmodell for å koordinere sektorinteresser, skape forståelse for totaliteten i Groruddalssatsingen og sammenhengen mellom de ulike programområdene og skape tydelighet i aktørenes roller og oppgaver. Modellen har gitt god læring om nye arbeidsmetoder, særlig om innsats i utsatte byområder. Satsingen har også gitt god læring som forbedrer samarbeidet mellom bydeler, etater og virksomheter.

Det trekkes frem at forankringen i andre byrådsavdelinger enn BYU burde vært sterkere og at det har tatt tid å utvikle et tilstrekkelig godt samarbeid mellom bydeler og etater.

Sluttevalueringen gir også anbefalinger i forbindelse med en videreføring av satsingen etter 2016:

- Arbeidsmåten som har utviklet seg i GDS gjennom årene sammenfaller i stor grad med den tilnærming en burde velge når en adresserer en samfunnsflope.
- Medvirkende departementer og byrådsavdelinger bør få mer strategisk rolle i styring av Groruddalssatsingen. En må ikke gå i den fellen å definere målstyring som i praksis også definerer hvilke løsninger som skal testes eller utvikles i satsingen.
- Det bør gis større myndighet til programstyrene med et tydeligere ansvar for planlegging og prioritering av tiltak.
- Bydelene bør delta i planleggingen av den videre satsingen.
- Det er behov for fortsatt styrking av samarbeidet mellom bydeler og etater
- Områdeløftene bør også bestå av frie midler for å muliggjøre innovasjon og utvikling
- Det er viktig at det skapes en viss forutsigbarhet i rammene og finansieringen for satsingen.
- En fremtidig satsing bør i større grad tilrettelegge for datainnsamling.

Organisasjonsmodell

Om modellen

Illustrasjonen på neste side viser hvordan organiseringen er lagt opp for å sikre både vertikal styring, involvering og forankring på ulike forvaltningsnivåer og horisontalt samarbeid på tvers av sektorer og fagområder. Mens politisk ledelse står som eiere av programmet, har departementer og byrådsavdelinger fått i oppgave å forvalte programeieransvaret gjennom programeiergruppen. Gruppen har en overordnet strategisk rolle for å sikre helheten i programmet, gi rammer og styringssignaler til de tre delprogrammene og forvalte resultatene fra satsingen. Programeiergruppen har et ansvar for å identifisere koordinerings- og samarbeidsbehov på tvers av sektorene og tilrettelegge for prosesser som sikrer denne typen koordinering og samarbeid.

For hvert av de tre delprogrammene opprettes det et programstyre der bydeler, byrådsavdelinger og statlige og kommunale etater samarbeider om å utvikle strategier og tiltak for å nå delprogrammets mål, innenfor de rammer som programeiergruppen definerer. For hvert delprogram kan satsingen finansiere en stilling som programleder, som skal følge opp styrets beslutninger og ivareta sekretariatsfunksjoner for programstyret.

Innretningen av dette nivået må imidlertid ta høyde for at det vil være behov for tilpasninger for hvert delprogram. For eksempel vil bydelene innenfor delprogram nærmiljø få delegert ansvar for å utvikle strategier og tiltak for de lokale nærmiljøinnsatsene, gjennom årlige programplaner.

Organisasjonsmodellen har mye til felles med organiseringen av Groruddalssatsingen fra 2007 til 2016. Det er forsøkt å bygge videre på det som har vist seg å fungere, samtidig som det har vært mulig å gjøre ytterligere forbedringer av modellen. De viktigste endringene er knyttet til hvordan ansvar og oppgaver er klarere definert, slik at de ulike nivåene og gruppene har avklarte roller og et

Organisering av Groruddalssatsingen

Politisk nivå

Programnivå

Programeiergruppen

Departementer og byrådsavdelinger, ledes av BYU

- Avklarer økonomiske rammer og føringer for delprogrammene
- Sikre overordnede oppgaver som kommunikasjon, kompetanse- og kunnskapsutvikling og evaluering
- Sikre forankring og koordinering

Koordinerende programsekretariat

Sekretariat for programeiergruppen (KMD/BYU)

Delprogram nærmiljø

Programstyre

Bydeler, etater, direktorater, byrådsavdelinger

- Utvikle handlingsprogram
- Utvikle strategi for læring og kunnskapsutvikling
- Videreutvikle metodikk

Programleder

Sekretariat for programstyret

Bydelene

Utvikle lokale programplaner og lokalt kunnskapsgrunnlag

Delprogram oppvekst og utdanning

Programstyre

Bydeler, etater, direktorater, byrådsavdelinger

- Utvikle handlingsprogram
- Igangsette og følge opp tiltak
- Utvikle strategi for læring og kunnskapsutvikling

Programleder

Sekretariat for programstyret

Delprogram sysselsetting

Programstyre

Bydeler, etater, direktorater, byrådsavdelinger

- Utvikle handlingsprogram
- Igangsette og følge opp tiltak
- Utvikle strategi for læring og kunnskapsutvikling

Programleder

Sekretariat for programstyret

Forkortelser: KMD: Kommunal- og moderniseringsdepartementet, BYU: Byrådsavdeling for byutvikling.

reelt ansvar og handlingsrom. Modellen er forsøkt gjort så enkel som mulig med tydelige styringslinjer og klar oppgavefordeling, og som samtidig legger til rette for en hensiktsmessig involvering av et stort antall statlige og kommunale aktører.

Politisk nivå

Politisk ledelse på statlig og kommunal side er eiere av programmet. Dette innebærer at de har det øverste ansvaret for satsingens innretning, innhold og resultater. Programeiergruppen skal gi en årlig vurdering av satsingens utvikling og resultater gjennom en årsmelding. Programmet er lagt opp til å være fleksibelt når det gjelder valg av strategier og tiltak innenfor de fastsatte målene, for å kunne fange opp endringer i utfordringsbilde og politiske prioriteringer innenfor tiårsperioden. Det legges opp til årlige møter mellom politisk ledelse i departement og Oslo kommune.

Programeiergruppe

Programeiergruppen består av representanter for involverte departementer og byrådsavdelinger og ledes administrativt av Byrådsavdeling for byutvikling. Gruppen forvalter programeieransvaret på vegne av politisk ledelse.

Programeiergruppen skal:

- Bestemme programstyrenes mandat og sammensetning.
- Gi føringer og styringssignaler for arbeidet innenfor de enkelte delprogrammene.
- Behandle årlige handlingsprogram med forslag til tiltak og tildele midler til de ulike delprogrammene.
- Etablere system og rutiner for søknader, tilsagn og rapportering mellom programeiernivå og delprogramnivå.
- Behandle årsrapporter for delprogrammene.
- Vurdere og ta stilling til behov og muligheter for implementering av resultater og erfaringer.
- Ha ansvar for å følge opp eventuelle strukturelle barrierer for effektiv utnyttelse av virkemidler innenfor delprogrammene.
- Ha en overordnet styring av kommunikasjon, kompetanse- og kunnskapsutvikling, evaluering og koordinering for hele programmet.
- Rapportere til politisk ledelse gjennom årsmelding der resultater og utviklingstrekk fra det samlede arbeidet innenfor programmet drøftes.

Koordinerende programsekretariat

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) og Byrådsavdeling for byutvikling (BYU) skal sammen fylle rollen som koordinerende programsekretariat. Rollen innebærer først og fremst å fungere som sekretariat for programeiergruppen ved å forberede saker og iverksette bestillinger fra gruppen. Sekretariatet vil også ha ansvar for å forvalte programeiergruppens oppgaver knyttet til kommunikasjon, kompetanse- og kunnskapsutvikling, evaluering og koordinering. Selv om KMD og BYU skal dele sekretariatsansvaret vil hoveddelen av sekretariatsarbeidet tilfalle BYU.

Koordineringsoppgavene vil være særlig viktige for å sikre helhet, forankring og samarbeid i programmet. Det må jobbes aktivt for å sikre nødvendig koordinering mellom delprogrammene, mellom sektorene og mellom de ulike nivåene i programmet. Koordineringen forutsetter et tett samarbeid mellom programsekretariatet og programstyreledere og programsekretærer i de tre delprogrammene for å fange opp koordineringsbehov og felles problemstillinger og oppgaver for de tre programstyrene.

KMD og BYU vil i tillegg ha ansvar for intern koordinering på henholdsvis statlig og kommunal side. Partene avgjør selv hvordan denne koordineringen legges opp.

Delprogram

Innenfor delprogramnivået skal det utvikles årlige handlingsprogram med strategier, tiltak og forslag til budsjett med sikte på å nå hovedmålene i satsingen. For hvert delprogram skal det opprettes et programstyre. Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap (OVK) og Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester (EHS) vil ha ansvar for å oppnevne ledere for programstyrene i henholdsvis delprogram nærmiljø, delprogram oppvekst og utdanning og delprogram sysselsetting. Programstyrene er ansvarlige for å utvikle årlige handlingsprogram for delprogrammet. For hvert delprogram kan satsingen finansiere en stilling som programleder, som skal følge opp styrets beslutninger og ivareta sekretariatsfunksjoner for programstyret.

Det må likevel tas høyde for at de ulike delprogrammene kan innrettes forskjellig ut fra variasjoner i oppgaver, aktørbilde og etablerte arbeidsformer. Disse forskjellene mellom delprogrammene omtales nedenfor og i kapitlene 5-7.

Programstyre

Programstyrene skal ha en bred sammensetning av aktører fra bydeler, byrådsavdelinger og statlige og kommunale etater med en faglig tilknytning til delprogrammets arbeidsområde. I tillegg skal KMD og BYU delta i alle programstyrene for å ivareta koordineringsoppgaver innenfor programmet som helhet. Bydelene og etatene innehar en solid kjennskap til praksisfeltet innenfor de ulike delprogrammene vil ha en særlig viktig rolle i programstyrenes arbeid.

Programstyrene skal:

- Utvikle kunnskapsgrunnlag som utgangspunkt for videre planlegging.
- Utvikle, revidere og gjennomføre handlingsprogram for delprogrammet.
- Utarbeide resultatmål og indikatorer ut fra tiltakene i handlingsprogrammet.
- Etablere system for rapportering på og vurdering av tiltak som igangsettes.
- Utvikle strategi for kunnskapsutvikling og læring.
- Dokumentere erfaringer og kunnskap med overføringsverdi til andre bydeler og kommuner.

I forbindelse med årlige rapporter til programeiergruppen skal programstyrene:

- Rapportere på aktivitet og resultater i forbindelse med gjennomføring av handlingsprogrammet.
- Identifisere og rapportere på eventuelle strukturelle barrierer knyttet til måloppnåelse.
- Vurdere og rapportere på behov for implementering av erfaringer og resultater.
- Vurdere og rapportere på hvordan innsatsen innenfor delprogrammet kan bidra inn mot, eller samspille med, de andre delprogrammene.

Innenfor delprogram nærmiljø vil programstyrets oppgaver være noe annerledes fordi mye av arbeidet skal gjennomføres lokalt i regi av bydelene. Bydelene vil ha ansvar for å utvikle lokalt kunnskapsgrunnlag og lokale programplaner. Igangsetting og gjennomføring av prosjekter vil skje i regi av prosjektansvarlige bydeler og etater. Programstyret for delprogram nærmiljø vil ha ansvar for å utarbeide et helhetlig handlingsprogram for delprogrammet, der bydelenes lokale programplaner er delleveranser. Bydelene skal i sine lokale programplaner skille ut hvilke større prosjekter det søkes finansiering til og deretter skal programstyret i handlingsprogrammet gi en samlet og prioritert oversikt over alle større tiltak de søkes finansiering til i alle bydelene. Programstyrets oppgave er videre å legge til rette for at bydelene får et best mulig handlingsrom til å igangsette lokale nærmiljøinnsatser, blant annet gjennom å koble på relevante sektoraktører og etablere arenaer for erfaringsutveksling og kunnskapsutvikling.

I delprogram oppvekst og utdanning vil Utdanningsetaten ha ansvar for å sørge for at de enkelte skolene kobles på utviklingsarbeidet på en hensiktsmessig måte.

Programstyreleder

Rollen som leder av programstyrene handler om å tilrettelegge for et godt samarbeidsklima i programstyrene, og å sikre en god oppfølging av de oppgavene programstyrene er pålagt. Det er viktig at programstyreleder har høy grad av legitimitet hos de andre partnerne. Programstyreleder vil ha myndighet til å ta beslutninger på vegne av programstyret dersom det ikke lykkes å oppnå full enighet blant programstyrets medlemmer. Samarbeidet mellom programsekretariat, programstyreledere og programsekretærer skal bidra til å utvikle og understøtte programstyrelederfunksjonen.

Programleder

Satsingen kan ved behov finansiere en stilling som programleder for hvert delprogram. Programlederen skal ha ansvar for å følge opp programstyrets beslutninger, samt utføre sekretariatsoppgaver for programstyret. Dette vil blant annet innebære å ha det praktiske og faglige ansvaret for utvikling og gjennomføring av handlingsprogrammet for delprogrammet, å etablere og følge opp rapporteringssystem innenfor delprogrammet og initiere og iverksette lærings- og kunnskapsarbeid. Programstyret bestemmer programlederens oppgaver. Rollen forutsetter et tett samarbeid mellom programstyreleder og programleder.

4 Finansiering

Økonomiske rammer

I intensjonsavtalen som ble inngått mellom staten og Oslo kommune 31.8.2015 er det enighet om et nytt tiårig samarbeid om områderettet innsats i Groruddalen, som samfinansieres av partene. De økonomiske rammene for satsingen vil avklares i de årlige budsjettprosessene i stat og kommune for budsjettåret 2017 og fremover. Programeiergruppen skal avklare økonomiske rammer for de tre delprogrammene, på bakgrunn av handlingsprogram utarbeidet av programstyrene. De statlige midlene tildeles deretter, og i tråd med avklaringene i programeiergruppen, etter søknad fra Oslo kommune til deltagende departementer eller direktorater. Fordelingen av kommunale midler skjer formelt gjennom behandlingen av en byrådssak. Programeiergruppen skal utarbeide et årshjul for søknads-, fordelings- og rapporteringsprosesser i satsingen.

Sluttevalueringen av Groruddalssatsingen påpekte at den type utviklings- og innovasjonsprosesser som det legges opp til i satsingen, krever en forutsigbarhet i finansieringen. Selv om de årlige bevilgningene må vedtas gjennom de ordinære budsjettprosessene i stat og kommune, bør det vurderes hva som kan gjøres for å skape størst mulig forutsigbarhet med hensyn til fremtidige rammer for satsingen.

Samordning av forvaltningsrutiner

I videreføringen av Groruddalssatsingen skal statens tilskuddsforvaltning samordnes og forenkles. Det tas sikte på at det utarbeides en felles søknadsprosedyre for alle departementer og direktorater med like tidsfrister og felles vilkår for bruk av tildelte midler. Det legges opp til et felles rapporteringssystem for satsingen som skal tilfredsstillende de ulike tilskuddsordningenes behov for rapportering.

Utviklingsperspektivet som er lagt til grunn i satsingen krever tildeling av overførbare midler, med et fleksibelt system for omdisponering av ubrukte midler og ikke for detaljerte føringer for bruk av midler.

De ekstraordinære midlene til Groruddalssatsing kommer i tillegg til, men må sees i sammenheng med mulige ordinære statlige tilskuddsordninger som kan knyttes til tiltak som utvikles.

5 Delprogram oppvekst og utdanning

Mål

Delprogram oppvekst og utdanning har følgende hovedmål:

Flere skal sikres gode oppvekstvilkår og flere skal fullføre og bestå videregående opplæring gjennom forbedring av tjenester på oppvekst- og utdanningsfeltet i Groruddalen

Utfordringsbilde

Levekår

Befolkningen i Groruddalen er mangfoldig og sammensatt og det er store variasjoner i levekår innad i bydelene. Selv om variasjonene innad i bydelene er store, har disse bydelenes befolkning samlet sett noen karakteristika som gir noen særskilte utfordringer. Andelen innbyggere med en annen landbakgrunn enn norsk er høyere enn for resten av byen. Utdannings- og inntektsnivå er lavere enn snittet i Oslo, og andel av befolkning med svak tilknytning til arbeidslivet og avhengighet av trygdeytelser er høyere enn i resten av byen. Til tross for at forventet levealder har økt i alle bydeler de siste 15 år, ligger forventet levealder i Groruddalsbydelene fremdeles under snittet for Oslo.

Grunnlaget for god helse legges tidlig i livet. Bevisstgjøring og etablering av gode helsevaner tidlig kan gi stor helsemessig og samfunnsøkonomisk gevinst. Andelen overvektige barn er høyere i Groruddalsbydelene enn snittet for Oslo. I Bydel Grorud er det igangsatt et prosjekt hvor aktivtetsnivå og kosthold i barnehager og skoler er kartlagt. Erfaringene så langt viser at det er store variasjoner knyttet til kosthold og daglig fysisk aktivitet, men også at samarbeid mellom barnehage, skole og hjem kan gi økt bevissthet om helse og fysisk aktivitet og skape positiv endring.

Språk

Språk danner utgangspunkt for all videre læring senere i livet, og er den viktigste ferdigheten barn skal tilegne seg i løpet av førskole- og skolealder. 44 prosent av barna som begynte på skoler i Groruddalen høsten 2015 hadde behov for ekstra norskspråklig støtte for å kunne følge ordinær undervisning. Noen av disse barna har ikke gått i barnehage eller bare gått i barnehage en kort periode, men mange av dem har imidlertid gått i barnehage i flere år. Dette kan tyde på at barnehagen og resten av kommunens tjenesteapparat ikke er i tilstrekkelig grad i stand til å følge opp og gi et kvalitetsmessig godt nok tilpasset tilbud til disse barna. Konsekvensene av dette kan være alvorlige for barnas språklige utvikling, særlig dersom hjemmet og skolen ikke klarer å gi tilstrekkelig støtte.

For elever med svake norskspråklige ferdigheter ved skolestart, eskalerer de faglige utfordringene jo eldre de blir. På mellomtrinnet og ungdomstrinnet er det ikke tilstrekkelig å kunne «daglignorsk» for å klare seg i fagene. Det er sammensatte og krevende tekster som skal leses og forstås, også i fag som matematikk. Dersom opplevelsen av ikke å mestre fester seg, kommer elevene inn i en negativ læringsspirale. Mange elever i Groruddalen avslutter ungdomsskolen med karakterene 1 og 2 i basisfagene. Dette medfører at de har svake forutsetninger for å bestå videregående opplæring.

Frafall

Det er stor variasjon mellom bydelene når det gjelder andel elever som fullfører og består videregående opplæring. Andel elever i 2009-kullet som fullførte og besto videregående opplæring,

fordelt på bostedsbydel, viser at gjennomføringsgraden varierer fra mellom 80–90 prosent i bydelene i Oslo ytre vest og Nordstrand, til mellom 60–70 prosent i indre øst, Groruddalen og Bydel Søndre Nordstrand.

Både forhold utenfor skolen og skoleinterne forhold kan være årsaker til frafall. Tidligere prestasjoner i opplæringsløpet og sosial bakgrunn påvirker i stor grad sannsynligheten for å fullføre og bestå videregående opplæring. Forskning viser at det er en overrepresentasjon av unge i vanskelige livssituasjoner, preget av blant annet fattigdom, vanskelige hjemmeforhold og helseutfordringer, blant elever som ikke fullfører videregående skole.

Laget rundt barnet

Barn og unge lever ikke sine liv innenfor sektorgrenser. For å redusere konsekvensene av sosiale og helsemessige forskjeller og hindre utenforskap og marginalisering, må mange tjenester samhandle. Skole, barnehage, barnevern, helsestasjon/skolehelsetjeneste, NAV, BUP, politi, fritids- og kultursektor, familie og frivillighet, er alle sentrale deler av «laget rundt barnet».

Et godt koordinert samarbeid mellom ulike instanser er viktig for å sikre en helhetlig oppfølging og bidra til at flere elever fullfører og består videregående opplæring. 0–24-samarbeidet er et samarbeidstiltak mellom en rekke direktorater og departementer hvor det overordnede målet er en bedre samhandling i stat og kommune for at flere utsatte barn og unge under 24 år skal lykkes i skolen og fullføre videregående opplæring, som grunnlag for varig tilknytning til arbeidslivet. I det videre arbeidet vil man søke å se erfaringene fra dette arbeidet i sammenheng med arbeidet innenfor programområde oppvekst og utdanning.

I Skoleutviklingsprosjektet (SKU), som har pågått på noen skoler i Groruddalen siden 2012, er det identifisert utfordringer skolene i de mest utsatte lokalområdene står overfor. Oppsummert kan utfordringene deles i to hovedområder: kvaliteten på undervisningen og elevers atferd. Utfordringene knyttet til elevers atferd relaterer seg ofte til forhold skolen ikke kan løse alene. Barn og unge som lever i svært utsatte familier, hvor rus, vold og psykiatri preger hverdagen har ofte en destruktiv atferd de tar med seg inn i skolehverdagen og som påvirker hele læringsmiljøet. Arbeidet med disse elevene er svært ressurskrevende for skolene. Gode og varige løsninger for disse elevene forutsetter en samordnet og tidlig innsats fra barnehage, skole og andre tjenester rettet mot barn og unge og deres familier.

Ledelse

Skoler og barnehager i utsatte områder trenger ansatte og ledere med sterk motivasjon til å bidra til endring og positiv utvikling.

Høy kompetanse blant ansatte og ledere i barnehagene er en forutsetning for at barnehagen i samspill med andre aktører kan bidra til språklig og sosial utvikling. De siste årene er det gjennomført en omfattende kompetanseheving knyttet til språkmiljø og språkutvikling i Oslos barnehager. Samtidig har mange barnehager ansatte med mangelfulle norskferdigheter og utfordringer knyttet til sykefravær og høy turnover.

Levekårsutfordringene i disse områdene er større enn i resten av byen. Elever og foresatte har ofte svake norskferdigheter, elevmobiliteten er stor, og andelen elever med spesialundervisning og behov særskilt oppfølging er høy. Denne type sammensatte utfordringer stiller spesielle krav til skole- og klasseromsledelse. Det må brukes mye tid på ikke undervisningsrelaterte aktiviteter og på å skape rammer som gir grunnlag for god undervisning og faglig utvikling.

God samhandling med andre instanser er avgjørende. Skolene i Groruddalen trenger lærere og skoleledere som vet hvordan skolen, sammen med resten av «laget rundt barnet», kan bidra til å

redusere betydningen sosial bakgrunn har for fremtidige muligheter. Det er behov for lærere med solid kunnskap om hvordan de skal legge opp undervisningen slik at det skapes endring og varig læring hos den enkelte elev. Det er mange slike lærere og ledere i Groruddalen. Disse lærerne og lederne har en særdeles krevende jobb, og vi ser en tendens til at flere etter noen år søker seg til skoler med mindre utfordringer. Utdanningsetaten har derfor i flere år satset på å rekruttere og beholde dyktige ledere og lærere i utsatte områder, ved blant annet å tilby høyere lønn.

Til tross for at både bydeler og skoler har bred erfaring knyttet til hva det vil si å levere offentlige tjenester i denne typen områder, vil det være behov for å jobbe videre med å utvikle kompetanse og støttefunksjoner knyttet til ledelse av tjenester på oppvekstfeltet i de mest utsatte lokalområdene i Groruddalen.

Føringer og prioriterte innsatsområder

Arbeidet innenfor delprogram oppvekst og utdanning vil rette seg mot de tre innsatsområdene omtalt nedenfor. Det sentrale virkemiddelet for å realisere delprogrammets mål er tjenesteutvikling og vektlegging av god samhandling mellom tjenester og etater med barnets beste som mål.

Tidlig innsats

Innsatsen innenfor delprogrammet skal identifisere og sette i verk tiltak knyttet til oppfølgingsbehov tidlig i barnets liv, eller tidlig i en problemutvikling. Ressursbruken må snus fra sent til tidlig, slik at flere barn og elever med behov for ekstra oppfølging og ressurser får hjelp tidlig. Særlig viktig vil det være å arbeide systematisk og strukturert med barnas språkutvikling i alle faser av oppveksten, og allerede fra barnets første leveår. Forsterket norskopplæring i barnehage og skole blir viktig i satsingen.

Styrke laget rundt barnet

Innsatsen innenfor delprogrammet skal bidra til bedre samordning og koordinering av aktører på oppvekstfeltet, inkludert barnevern og skolehelsetjeneste. Dette kan gjelde både mellom ulike offentlige tjenester, mellom tjenestene og barnas familier og mellom tjenestene og andre aktører som har betydning for barna og deres familier. Innsatsene skal også kunne rettes mot sårbare overganger knyttet til barnas oppvekst og skoleløp.

Ledelse

Innsatsen innenfor delprogrammet skal vurdere, og følge opp, utviklingsbehov knyttet til utfordringene ved å lede offentlige tjenester i utsatte lokalområder. Dette kan dreie seg om utvikling av blant annet kompetanse, virkemidler og ulike støttefunksjoner, både for å utøve god ledelse og for å rekruttere og beholde kompetente ledere.

6 Delprogram sysselsetting

Mål

Delprogram for sysselsetting har følgende mål:

Flere skal komme ut i ordinært arbeid og flere skal få varig tilknytning til arbeidslivet gjennom utvikling av tjenestene innen sysselsettings- og kvalifiseringsfeltet i Groruddalen

Utfordringsbilde

Levekårsindikatorer og sysselsettingsdata

Sammenligninger av levekårsindikatorer og sysselsettingsdata i Groruddalen og i Oslo som helhet viser at Groruddalen ligger lavere enn Oslo-snippet.

- Den registrerte arbeidsledigheten er høyere i Groruddalen enn i Oslo for øvrig. Snippet for Oslo i februar 2016 var 3,5 prosent helt ledige. Snippet i Groruddalen var på samme tidspunkt 4,5 prosent.
- Sysselsettingsandelen i Groruddalen er lavere enn Oslo-snippet. For at Groruddalen skal ha lik sysselsettingsandel somippet i Oslo må 7.470 flere personer ut i jobb.
- I Groruddalsbydelene er andelen med grunnskole som høyeste fullførte utdanning mellom 25 og 35 prosent. Andelen av Oslos innbyggere totalt som kun har grunnskole er 19 prosent.
- I Groruddalsbydelene er mellom 18 og 22 prosent av husholdningene med barn under 17 år husholdninger med lav inntekt, etter EUs definisjon. Gjennomsnittet for Oslo er 15 prosent.
- Andelen sosialhjelpsmottakere i Groruddalen er høyere ennippet i Oslo. Snippet i Oslo er 3,5 prosent mensippet i Groruddalen ligger på rundt 5 prosent.
- Andel av befolkningen i Groruddalen i alderen 16-66 med redusert funksjonsevne er betydelig høyere enn Oslo-snippet. I Groruddalen er andelen opp i mot 20 prosent, mensippet i Oslo er på 14 prosent.

Utviklingen i arbeidsmarkedet

Omverdensanalysen til NAV peker på at det blir stadig færre jobber for folk uten fullført utdanning. SSBs kompetansefremskrivninger viser at antall arbeidsplasser for ufaglærte vil synke til under 4 prosent i 2030, mot 11 prosent i 2004, mens etterspørselen etter fagbrev og kortere høyskoleutdanninger vil øke. Formalkompetanse og bestått videregående opplæring blir derfor viktigere i tiden fremover for å bidra til økt sysselsetting. Flere jobbsøkere uten videregående utdanning gir større behov for samarbeid mellom sektorer, og tydeliggjør spesielt viktigheten av å etablere gode samarbeidsrutiner mellom NAV-kontorene og voksenopplæringen. Det er også et behov for samarbeid med arbeidsgiversiden for å utvikle kvalifiseringsløp som svarer til arbeidsgivers behov for arbeidskraft og støtte fra offentlige tjenester på sysselsettingsfeltet.

Konsekvenser av å stå utenfor

Arbeid er av sentral betydning både for den enkelte og for samfunnet. For den enkelte er arbeid en viktig kilde til selvrealisering, deltakelse og bidragsyting. Det å være i jobb er også helsebringende. Står man utenfor arbeidslivet står man også utenfor den viktigste læringsarenaen for voksne. Arbeidslivet er en svært viktig arena for kompetanseheving og tilegnelse av ferdigheter. Deltagelse i arbeidslivet er også viktig i et generasjonsperspektiv, fordi barn som har foreldre i arbeid har større sjanser for å fullføre videregående opplæring og komme ut i arbeidslivet enn barn av foreldre som ikke er i arbeid. Bydelene i Groruddalen erfarer at de som står uten jobb blir stående stadig lenger utenfor arbeidslivet.

Særskilte utfordringer knyttet til sysselsetting av innvandrere

Arbeidsledigheten blant innvandrerbefolkningen har de siste årene ligget om lag tre ganger høyere enn i befolkningen for øvrig. For den delen av innvandrerbefolkningen som står utenfor arbeidslivet er den største utfordringen svake norskferdigheter og lavt utdanningsnivå. Mange innvandrere har behov for norskopplæring, grunnskoleopplæring eller videregående opplæring for å øke sine sjanser til å få ordinær jobb og varig tilknytning til arbeidslivet.

Verdens flyktningkrise nådde Europa og Norge i 2015. Slik det ser ut i dag vil denne situasjonen vedvare. Dette gir økt press på tjenestene blant annet for tilbud som gis til opplæring og kvalifisering. Her må partene i en ny Groruddalsatsing spille en viktig rolle i å utvikle mer effektive tjenester.

Det har siden 2013 pågått et samarbeid mellom NAV Oslo, Utdanningsetaten, IMDi og bydelene i Groruddalen om å utrede utfordringer knyttet til sysselsetting og kvalifisering av innvandrere. Det har gjennom dette arbeidet blitt utviklet en programplan. Programplanen tar utgangspunkt i kunnskap og erfaringer fra forstudier, forprosjekter og ulike utredninger og redegjør for noen sentrale utfordringer knyttet til dagens arbeid med kvalifisering og sysselsetting av innvandrere. Videre skisserer den muligheter for videreutvikling og forbedring av tjenestene som partene kan samarbeide videre om. Utfordringsbeskrivelsene nedenfor er hentet fra dette arbeidet.

Utfordringer knyttet til inntektssikring

Det er en utfordring at en stor brukergruppe ikke har rett til norskopplæring, grunnskoleopplæring eller videregående opplæring hos noen av partene, eller ikke har inntektssikring for gjennomføring av grunnskoleopplæring eller videregående opplæring. For flere i denne gruppen er mangelfulle grunnleggende ferdigheter og svake norskferdigheter et reelt hinder både for deltakelse i arbeidslivet og for effekt av noen av de virkemidlene NAV-kontoret disponerer. Betydningen av dette blir enda større sett i sammenheng med at formalkvalifikasjoner stadig blir viktigere for å etablere fast tilknytning til arbeidslivet. Det er behov for «å utfordre» handlingsrommet med hensyn til inntektssikring og samhandling, for å tilby mer målrettede og helhetlige kvalifiseringsløp.

Utfordringer knyttet til kartlegging og oppfølging av jobbsøkere

Å gjøre grundigere kartlegginger av ressurser og behov hos jobbsøkerne anses som viktig for å kunne vurdere jobbsøkernes reelle behov, slik at rett virkemiddel settes inn til rett person. Svake norskferdigheter og grunnleggende ferdigheter kan skjule andre utfordringer, knyttet til for eksempel helse, eller evne til å kombinere omsorgsoppgaver med arbeid eller annen aktivitet.

I dag har NAV-kontorene og Oslo Voksenopplæring mange felles deltakere i sine tjenester, og det gjøres ulike kartlegginger og avklaringer av disse deltakerne hos NAV-kontor og Oslo Voksenopplæring. Det er imidlertid ikke noe samordning eller system for deling av informasjon om felles deltakere, med unntak i introduksjonsprogrammet. Med få unntak er det heller ingen systematisk samordning av den oppfølgingen som gis fra NAV-kontor og fra Oslo Voksenopplæring, til

deltakere som får tjenester fra begge parter. Det er derfor behov for et bedre samarbeid mellom tjenestene om kartlegging, oppfølging og sammenfallende planverk.

Føringer for delprogram sysselsetting

Følgende føringer gis for det videre arbeidet innenfor delprogram sysselsetting:

- Innsatsen innen delprogrammet skal utvikle og forsterke dagens tjenester.
- Arbeidet innenfor delprogrammet skal ta utgangspunkt i Program for økt sysselsetting, kvalifisering og bedre levekår (ØKS).
- Programstyret skal vurdere om målgruppene for innsatsen skal utvides eller endres i løpet av perioden.
- Programstyret skal i løpet av perioden vurdere om innsatsen skal rettes mot flere temaer, problemstillinger og målgrupper enn de som er beskrevet i programplanen for ØKS pr. desember 2015.
- Programstyret skal vurdere om andre aktører bør involveres i arbeidet med delprogrammet. Dette kan dreie seg om aktører fra fagområder som f.eks. helse og nærmiljø eller andre ikke-offentlige aktører.
- Programstyret skal vurdere og rapportere på hvordan innsatsene skal innrettes for å gi forbedrede tjenester for befolkningen i de mest utsatte lokalområdene.

7 Delprogram nærmiljø

Mål

Delprogram nærmiljø har følgende mål:

Nærmiljøkvaliteter i lokalområder i Groruddalen skal styrkes og innsatsen skal bidra til inkluderende lokalsamfunn der flere er aktivt deltagende

Med nærmiljøkvaliteter menes den type kvaliteter som har betydning for om et nærmiljø oppleves som godt, trygt og inkluderende. Det rommer både fysiske og sosiale forhold. Hvilke nærmiljøkvaliteter det vil være behov for å styrke og utvikle vil kunne variere i de ulike områdene. I Groruddalssatsingens ti første år, har viktige nærmiljøkvaliteter vært knyttet til forhold som fysiske omgivelser, tjenestetilbud, trygghet og sosiale og kulturelle aktiviteter i lokalsamfunnene.

Utfordringsbilde

Oslo er en by i sterk vekst. Byens mangfold av kvaliteter, muligheter, arbeidsplasser, levemåter og befolkningsgrupper gjør at stadig flere ønsker å leve sine liv i Norges hovedstad. Oslo er også en by med store forskjeller. Dette kommer ikke minst til uttrykk gjennom ulikheter i levekår mellom forskjellige befolkningsgrupper, knyttet til forhold som blant annet inntekt, utdanningsnivå og helsetilstand. Disse forskjellene gir seg også geografiske utslag ved at forskjellige grupper dominerer i ulike deler av byen. Det er forskjeller mellom bydelene og mellom øst og vest i byen. Det er også store forskjeller innad i bydelene. Andelen lavutdannede i Oslo i 2013 var på 24 prosent¹. I bydelene i Groruddalen lå den tilsvarende andelen på mellom 31 og 42 prosent, mens det i enkelte lokalområder var over halvparten av befolkningen som hadde grunnskole som høyeste fullførte utdanning. Andelen fattige barnefamilier i Oslo var i 2012 på ti prosent². Bydelene i Groruddalen hadde andeler mellom 13 og 15 prosent, mens man i noen delbydeler hadde andeler mellom 20 og 30 prosent.

De samme geografiske forskjellene viser seg også i andel av befolkningen med innvandrerbakgrunn³ i ulike områder. I 2015 hadde 32 prosent av befolkningen i Oslo innvandrerbakgrunn. Av Groruddalens befolkning på totalt 138 000 hadde 49 prosent innvandrerbakgrunn. I enkelte delbydeler var den tilsvarende andelen over 70 prosent.

Tallene illustrerer forskjellene som finnes mellom ulike områder i Oslo. Det er også store forskjeller mellom de ulike delområdene innad i Groruddalen. I enkelte områder er levekårene godt over gjennomsnittet for byen, mens det er andre områder som skårer svakt på de fleste levekårsvariabler.

Denne typen utsatte områder kjennetegnes imidlertid av mer enn hvem som bor der. En fellesnevner er at de står overfor komplekse utfordringer. Områdene har både fysiske, sosiale og strukturelle utfordringer som på ulike måter truer de kvalitetene som kjennetegner gode bo- og oppvekstområder. De fysiske utfordringene kan handle om miljøutfordringer knyttet til støy og

---

¹ Andel innbyggere i alderen 30-59 år som kun har grunnskoleutdanning eller ingen/uoppgitt utdanning

² Andel av husholdninger med barn under 17 år, med lav inntekt etter OECD-definisjonen, der husholdningens inntekt etter skatt pr. forbruksenhet er under 50 prosent av medianinntekten i Oslo

³ Innvandrere er definert som personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og fire utenlandsfødte besteforeldre og personer som er født i Norge av to foreldre som er født i utlandet, og som i tillegg har fire besteforeldre som er født i utlandet.

luftforurensing fra biltrafikk. Veier og toglinjer kan utgjøre barrierer som begrenser områdenes tilknytning til andre deler av byen. Mange steder er uteområder dårlig vedlikeholdt og det kan være mangel på opparbeidede møteplasser og arealer for rekreasjon.

Sosiale utfordringer i denne typen områder kan handle om graden av sosial aktivitet i nærmiljøet. I mange av områdene er det en relativt høy flyttefrekvens, noe som igjen kan utfordre den sosiale stabiliteten i lokalsamfunnet. En mangfoldig befolkning kan føre til at det finnes mange miljøer med liten kontakt seg i mellom. I familier med eneforeldre eller der foreldrene har flere jobber vil mange ha nok med å få sin egen hverdag til å gå rundt og ikke ha tid og ressurser til å engasjere seg i frivillighet og lokalsamfunn.

Strukturelle utfordringer kan handle om mer markedsrelaterte problemstillinger. For eksempel finner man i flere av områdene lokale butikkentre som går dårlig og kommersielle tilbud og tjenester som legges ned. Mekanismer i bolig- og eiendomsmarkedet kan gjøre at området har en ensidig boligsammensetning og en manglende investeringsvilje blant private utbyggere.

For å kunne møte kompleksiteten i de utfordringene slike områder står overfor kreves det at man klarer å ta i bruk virkemidler innenfor en rekke ulike sektorer og fagområder. God koordinering og tverrfaglig samarbeid har derfor avgjørende betydning i nærmiljøarbeidet.

Til tross for utfordringene er det likevel mange muligheter, kvaliteter og ressurser i disse områdene som vil utgjøre et viktig utgangspunkt for den videre nærmiljøinnsatsen. De fleste beboere er glade i og bryr seg om sitt nærmiljø. Det finnes en rekke ildsjeler og grupper med stort engasjement for lokalmiljøet og som utgjør store ressurser for lokalsamfunnet. Mange vil være med på å gjøre området til et enda bedre sted å bo. Det finnes ting man vil forbedre, men det finnes også mange viktige kvaliteter som verdsettes og som befolkningen er opptatt av å ta vare på og eventuelt videreutvikle. Nærmiljøinnsatsene må klare å utnytte alle de mulighetene og ressursene som allerede finnes i områdene og legge til rette for at de som bor i og bruker områdene får være med på å skape den utviklingen som lokalbefolkningen selv ønsker.

Føringer og prioriterte innsatsområder

Områdeløftmetodikk

Arbeidet innenfor delprogram nærmiljø skal ta utgangspunkt i, og videreutvikle, områdeløftmetodikken, slik den er utviklet gjennom Groruddalssatsingens første ti år. De viktigste metodiske grepene handler om systematikken i arbeidet. I en tidlig fase gjennomføres et grundig kartleggingsarbeid, der man gjennom analyser og bred lokal medvirkning legger et grunnlag for videre planlegging. I planleggings- og gjennomføringsfasen er det avgjørende å mobilisere lokale aktører og andre samarbeidspartnere, både private og offentlige, for å kunne møte de lokale behovene og utfordringene med et bredt sett av virkemidler.

Aktuelle tiltak kan dreie seg om opprusting av fysiske omgivelser for å skape møteplasser, aktivitetsområder og bidra til økt trivsel og trykksfølelse. I mange områder er det behov for å støtte opp under frivilligheten ved å tilby lederopplæring, kursvirksomhet og lokaler. Lokale arrangementer og aktiviteter vil være viktige bidrag for å sikre aktive og inkluderende lokalsamfunn.

I dette arbeidet har bydelene hatt en sentral rolle som lokalsamfunnsutvikler og har fungert som et nav i det helhetlige arbeidet. Bydelene har gjennom sin lokalkunnskap og lokale tilstedeværelse hatt en viktig rolle for å sikre medvirkning og lokal forankring.

For å kunne få til en helhetlig og effektiv innsats i utsatte lokalområder, er det avgjørende at arbeidet er bredt forankret og at innsatsen er organisert på en måte som sikrer god forankring og koordinering på tvers av sektorer og fagområder.

I den videre innsatsen på nærmiljøfeltet skal programstyret videreutvikle metodikken på følgende måter:

- Videreutvikle arbeidet med å identifisere og etablere samarbeid med private og offentlige aktører som kan bidra med ressurser inn mot utvikling av de utsatte lokalområdene.
- Bidra til at ulike tilskuddsordninger og andre ordinære virkemidler kan kobles på og styrke nærmiljøarbeidet. Det vil være viktig å se arbeidet i sammenheng med andre aktuelle planer, strategier og meldinger i stat og kommune.
- Sikre at nærmiljøarbeidet blir mer målrettet og treffsikkert gjennom en større grad av differensiering når det gjelder avgrensning av områder, varighet og bruk av virkemidler. Det må gjøres vurderinger av om man skal jobbe med hele delbydeler eller ha punktinnsetser i mindre områder, om det skal gjennomføres langvarige eller kortere innsatser og hvordan man kan være mer målrettet i valg av type innsats ut fra lokale behov.
- Utarbeide kriterier for valg av geografiske områder med behov for en ekstra innsats. Kriteriene må dekke både levekårsmessige forhold og status for viktige nærmiljøkvaliteter i lokalområdene. Programstyret må avgjøre hva som i denne sammenheng skal regnes som viktige nærmiljøkvaliteter.
- Styrke nærmiljøarbeidet gjennom sterkere samarbeid mellom bydelene, om prosjekter, erfaringsutveksling eller annet

Bydelene vil ha en faglig viktig rolle i programstyret ut fra sine erfaringer med planlegging og gjennomføring av områdeløft. For flere av programstyrets oppgaver som er nevnt ovenfor vil først og fremst bydelene måtte bidra med forslag til løsninger og videre utvikling, som deretter behandles i programstyret. Programstyret avgjør hvilke oppgaver som eventuelt delegeres til bydelene.

Bydelene vil ha ansvar for planlegging og gjennomføring av de lokale nærmiljøinnsatsene, eventuelt i samarbeid med andre offentlige eller private partnere. Programstyrets rolle vil først og fremst være å gi rammer og handlingsrom for bydelenes arbeid, blant annet ved å bidra med overordnede kartlegginger og analyser og ved å trekke inn aktuelle sektoraktører og andre ordinære virkemidler.

Prioriterte innsatsområder

Et viktig element i områdeløftmetodikken dreier seg om at det er utfordringene i det enkelte lokalområde som avgjør hvilke typer tiltak og virkemidler som er aktuelle. Dette betyr at ulike typer virkemidler vil kunne være relevante i forskjellige områder. Derfor er det viktig at rammene for nærmiljøarbeidet er fleksible med hensyn til valg av tiltak.

Det er likevel noen typer innsats som vil være viktige å vurdere i alle de aktuelle nærmiljøene. Dette er innsatstyper som kan være viktige for samarbeidspartnere i stat og kommune, har vist seg relevante i alle utsatte områder og/eller det er ønske om å videreutvikle som virkemiddel.

For det første skal det i det videre arbeidet jobbes med å videreutvikle arbeidsformer og virkemidler og gjennomføre tiltak for å legge til rette for frivillighet, kulturaktiviteter og aktive lokalsamfunn i de utsatte lokalområdene. Dette er temaer som har vært viktige i alle de åtte områdeløftene som har vært gjennomført i Groruddalssatsingens første periode.

For det andre skal det innenfor delprogrammet jobbes med å utvikle arbeidsformer og virkemidler, med både fysiske og ikke-fysiske tiltak, for å fremme lokalt friluftsliv og øvrig fysisk aktivitet på fritid og i hverdagslivet, blant annet gjennom utvikling av parker og andre grøntområder. Oslo kommune vil ha hovedansvaret for å finansiere større fysiske tiltak i nærmiljøene.

For det tredje skal arbeidet innenfor delprogrammet kobles sterkere opp mot byutviklingsfeltet for å gi flere virkemidler i nærmiljøarbeidet. Dette kan dreie seg om blant annet å knytte den lokale utviklingen i denne typen områder opp mot overordnet planlegging, legge til rette for private og offentlige investeringer i området og sikre en variert boligmasse med god kvalitet. Det vil være relevant å se arbeidet i sammenheng med bruken av statlige boligvirkemidler som forvaltes av Husbanken. Gjennom en sterkere tilknytning til byutviklingsfeltets virkemidler, vil områdesatsingen kunne få en bedre mulighet til å ta tak i overordnede fysiske rammer i de mest utsatte lokalområdene.

Selv om noen slike innsatsområder prioriteres innenfor delprogrammet, betyr ikke det at andre typer relevante tiltak ikke skal gis prioritet. Temaer som integrering, omdømmebygging, bomiljø og oppvekst er eksempler på egne tiltaksområder som kan være aktuelle flere steder. Det er likevel et poeng å ikke forsøke å lage en uttømmende oversikt over aktuelle tiltak og virkemidler, da dette kan bidra til å innsnevre nærmiljøarbeidets handlingsrom. Den viktigste føringen for valg av tiltak i det enkelte område vil være at innsatsen skal springe ut av grundige analyser av områdets utfordringer og muligheter.

8 Evaluering

Plan for evaluering

Programeiergruppen skal utarbeide en plan for evaluering av den tiårige satsingen. Planen skal avklare hvilke typer evalueringer som skal gjennomføres i ulike faser av programperioden. Planene skal også vurdere hvordan den løpende planleggingen og gjennomføringen av satsingen kan innrettes for best mulig å legge til rette for senere evalueringer.

Planen skal behandle punktene nedenfor.

Tilrettelegging for senere evalueringer

Planen skal vurdere hvilke grep som bør gjøres ved oppstart for å sikre at satsingen produserer nødvendig datamateriale for senere evalueringer. Dette kan innbefatte blant annet oppstartskartlegging, rapporteringsrutiner, utvikling av delmål og resultatmål og bruk av spørreundersøkelser. Formålet med oppstartskartleggingen er få innspill til forbedringsområder for satsingen i en tidlig fase og å danne et referansepunkt for en resultatevaluering av satsingen på et senere tidspunkt. Det bør vurderes innhenting av ekstern bistand i dette arbeidet.

Følgeevalueringer

Planen for evaluering av satsingen må også vurdere bruken av følgeevalueringer. Denne typen evaluering vil kunne være særlig viktig i en oppstartsfase for å kunne få ekstern faglig hjelp til å vurdere og forbedre den innsatsen som settes i gang. Det må vurderes om det bør utlyses ett stort oppdrag som skal dekke hele programmet, eller om det vil være mer hensiktsmessig å utlyse ulike oppdrag for ulike delprogram og nivåer i satsingen. Følgeevalueringer må innrettes for å gi mest mulig relevant læring tilbake til aktørene i satsingen og bidra til å utvikle og forbedre satsingen underveis. Dette innebærer blant annet at evaluator skal kunne være en diskusjonspartner og en kombinasjon av kritisk og konstruktiv observatør og prosessveileder for prosjektledelsen i stat og kommune.

Resultat- og effektevalueringer

Det vil utover i programperioden være viktig å få evaluere satsingens resultater og eventuelle virkninger. Etter fem år skal en midtveisevaluering vurdere hvilke utfall og virkninger den samlede satsingen har hatt så langt, og hva som må til for å komme i mål innen 2027.

Ved slutten av programperioden skal en sluttevaluering vurdere resultater og virkninger av innsatsen som er gjennomført, opp mot satsingens mål. Evalueringen skal understøttes av blant annet oppstartskartleggingen, det datamaterialet satsingen selv produserer, samt rapporter fra gjennomførte følgeevalueringer.

Deltakere i utarbeidelsen av programbeskrivelsen

Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Byrådsavdeling for byutvikling har i tråd med intensjonsavtalen ledet prosessen med å utarbeide programbeskrivelsen. Arbeidet med programbeskrivelsen har involvert en lang rekke statlige og kommunale aktører. Det har blitt opprettet tre arbeidsgrupper, én for hvert av de tre delprogrammene, med deltakelse fra bydeler, statlige og kommunale etater, byrådsavdelinger og departementer. Det er også opprettet en koordineringsgruppe med representanter for involverte departementer og byrådsavdelinger. Arbeidsgruppene har bidratt med beskrivelser av utfordringsbilder og foreslått mål, rammer og prioriterte innsatsområder for hvert av de tre temaområdene. Koordineringsgruppen har drøftet innspillene fra arbeidsgruppene, samt egne kapitler om målstruktur, organisering, finansiering og evaluering. Partene har stått samlet bak leveransene fra både arbeidsgrupper og koordineringsgruppe.

Koordineringsgruppen har bestått av representanter fra Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Byrådslederens kontor, Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet, Byrådsavdeling for næring og eierskap og Byrådsavdeling for byutvikling.

Arbeidsgruppe nærmiljø har bestått av representanter for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kulturdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Husbanken, Helsedirektoratet, Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for kultur, idrett og frivillighet, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Bydel Alna, Bydel Bjerke, Bydel Grorud, Bydel Stovner og Plan- og bygningsetaten.

Arbeidsgruppe barnehage og skole har bestått av representanter for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Kunnskapsdepartementet, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester, Utdanningsetaten, Bydel Alna, Bydel Bjerke, Bydel Grorud og Bydel Stovner.

Arbeidsgruppe sysselsetting har bestått av representanter for Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, NAV Oslo, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Vox, Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for eldre, helse og sosiale tjenester, Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap, Bydel Alna, Bydel Bjerke, Bydel Grorud og Bydel Stovner.

Intensjonsavtale mellom staten og Oslo kommune om videre områderettet innsats i Groruddalen etter 2016

1. Bakgrunn

Staten og Oslo kommune startet i 2007 Groruddalssatsingen som et tiårig samarbeid for å forbedre miljø- og leveforhold i Groruddalen. Satsingen har gitt gode resultater og bidratt til å styrke viktige kvaliteter i de fire bydelene.

Til tross for dette er det fortsatt lokalområder i Groruddalen som står overfor betydelige utfordringer. Områdene kjennetegnes av komplekse fysiske, miljømessige og sosiale utfordringer, en konsentrasjon av lavinntektsgrupper og behov for bedre integrering. Slike områder risikerer å komme inn i negative spiraler som gjør at forholdene forverres ytterligere over tid. For å sikre en fortsatt positiv utvikling i de mest utsatte områdene vil det være behov for å bygge videre på den innsatsen som allerede er gjennomført som del av Groruddalssatsingen.

Arbeidet med Groruddalssatsingen har gitt ny kunnskap om hvordan områderettede satsinger kan være effektive og hensiktsmessige. En sentral erfaring er at denne typen komplekse utfordringer i et område ikke kan løses av én sektor alene. For å sikre en positiv utvikling i de mest utsatte lokalområdene kreves det derfor en koordinert bruk av både statlige og kommunale virkemidler innenfor ulike sektorer.

2. Samarbeidet mellom Staten og Oslo kommune

For å bidra til en varig forbedring av nærmiljøkvaliteter og tjenester i de mest utsatte lokalområdene i Groruddalen ønsker partene å inngå et samarbeid for en 10 års periode fra 2017. Det skal gjennomføres en midtveisevaluering. Den områderettede innsatsen skal bidra til at flere beboere i disse områdene blir økonomisk selvstendige og aktivt deltakende i lokalsamfunn og storsamfunn.

Programmet legger opp til innsatser innenfor følgende tre felt:

- Barnehage/skole
- Sysselsetting
- Nærmiljø

I utsatte områder er det en konsentrasjon av lavinntektsgrupper. Det er derfor viktig at de offentlige tjenestene i området legger et godt grunnlag for sosial mobilitet og integrering og at de bidrar til å motvirke sosial ekskludering og utenforskap. Befolkningen i utsatte områder er mer sammensatt og mangfoldig enn i andre deler av byen. Befolkningssammensetningen stiller derfor de offentlige tjenestene overfor nye utfordringer ved at den representerer en stor variasjon i bakgrunn, behov og forutsetninger. Innsatsene innenfor feltene barnehage/skole og sysselsetting skal gi bedre og mer effektive offentlige tjenester som er godt tilpasset forutsetninger og behov hos befolkningen i utsatte områder.

Forebyggende skolehelse- og barneverntjenester skal knyttes tett opp til utvikling av tiltak i satsingen spesielt innen feltene nærmiljø, barnehage/skole.

Målet for innsatsen rettet mot nærmiljø er å bidra til at alle innbyggerne i Groruddalen skal bo i trygge og gode bo- og oppvekstområder. Strategien for nærmiljø tar utgangspunkt i områdeløftmetodikken, utviklet gjennom Groruddalssatsingen, for å styrke nærmiljøkvaliteter i utsatte områder. De viktigste metodiske grepene handler om systematikken i arbeidet, knyttet til kartlegging av utfordringer, muligheter og ressurser, involvering av befolkningen og etablering av samarbeid med beboere, organisasjoner, næringsliv og andre offentlige aktører som kan bidra med ressurser for å gi området en positiv utvikling.

Staten og Oslo kommune skal sammen utvikle og prøve ut nye virkemidler og arbeidsformer med en bedre koordinering av statlige og kommunale virkemidler innenfor de tre feltene. Det skal legges vekt på å identifisere strukturelle hindringer og videreutvikle virkemiddelapparatet. Den statlige innsatsen skal i stor grad knyttes til å støtte pilotprosjekter innenfor de ulike områdene. Nye erfaringer, innovative arbeidsformer og modeller som utvikles i satsingen skal dokumenteres for å kunne deles med andre bydeler og kommuner over hele landet. Den nye satsingen skal evalueres.

For å få til en helhetlig og effektiv innsats i utsatte lokalområder skal innsatsen organiseres så enkelt som mulig, men på en måte som sikrer god forankring og koordinering på tvers av sektorer og fagområder.

3. Utarbeidelse av programbeskrivelse

Oslo kommune og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet vil høsten 2015 starte et arbeid for å utvikle en programbeskrivelse med plan for gjennomføring knyttet til temaområdene. Programbeskrivelsen skal avklare mål og strategier, organisering, økonomiske rammer, plan for evaluering, hvilke tiltak som skal settes i verk, og hvilke roller departementene, direktoratene og kommunen skal ha. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Byrådsavdeling for byutvikling skal koordinere planleggingsarbeidet for henholdsvis stat og kommune.

Erfaringer som kommer fram i sluttevalueringen av Groruddalssatsingen som skal ferdigstilles våren 2016, skal legges til grunn for arbeidet. Programbeskrivelsen skal foreligge i løpet av andre kvartal 2016.

4. Økonomi

Konkrete økonomiske rammer til satsingen fra stat og kommune avklares i de ordinære budsjettprosessene for budsjettåret 2017 og fremover. Det tas forbehold om bevilgninger over statsbudsjettet.

Oslo 31.8.2015

På vegne av regjeringen

Jan Tore Sanner

På vegne av byrådet

Stian Berger-Rosland